EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 20.5.2020.
COM(2020) 507 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o Nacionalnom programu reformi Irske za 2020. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Irske za 2020.

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o Nacionalnom programu reformi Irske za 2020. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Irske za 2020.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika[1], a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža[2], a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

(1) Komisija je 17. prosinca 2019. donijela Godišnju strategiju održivog rasta i time označila početak Europskog semestra 2020. za koordinaciju ekonomskih politika. Posebnu je pozornost posvetila europskom stupu socijalnih prava, koji su Europski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 17. studenoga 2017. Komisija je 17. prosinca 2019. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu se navodi da je Irska jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Istog je dana Komisija donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja.

(2) Izvješće za Irsku[3] za 2020. objavljeno je 26. veljače 2020. U izvješću je ocijenjen napredak Irske u smislu preporuka za Irsku koje je Vijeće donijelo 9. srpnja 2019.[4], mjera poduzetih nakon preporuka donesenih prethodnih godina te napredak Irske u ostvarenju njezinih nacionalnih ciljeva strategije Europa 2020. Izvješće sadržava i detaljno preispitivanje u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011, čiji su rezultati također objavljeni 26. veljače 2020. Komisija u svojoj analizi zaključuje da u

[1] SL L 209, 2.8.1997., str. 1.
[2] SL L 306, 23.11.2011., str. 25.
[3] SWD(2020) 506 final.
[4] SL C 301, 5.9.2019., str. 117.

Irskoj postoje makroekonomske neravnoteže. Te se neravnoteže posebno odnose na visoke razine javnog i privatnog duga te neto vanjskih obveza.

(3) Svjetska zdravstvena organizacija službeno je 11. ožujka 2020. proglasila globalnu pandemiju bolesti COVID-19. Pandemija je ozbiljna javnozdravstvena kriza koja pogađa građane, društva i gospodarstva. Veliko je opterećenje za nacionalne zdravstvene sustave, uzrokuje poremećaje u globalnim lancima opskrbe, kolebanja na financijskim tržištima, šokove potražnje potrošača i negativno utječe na razne sektore. Ugrožava radna mjesta, dohotke radnika i poslovanje poduzećâ. Uzrokovala je snažan gospodarski udar čije se ozbiljne negativne posljedice već osjećaju u Europskoj uniji. Komisija je 13. ožujka 2020. donijela Komunikaciju[5] u kojoj je pozvala na koordiniran gospodarski odgovor na krizu suradnjom svih dionika na nacionalnoj razini i na razini Unije.

(4) Više država članica proglasilo je izvanredno stanje ili je uvelo izvanredne mjere. Sve izvanredne mjere trebale bi biti strogo proporcionalne, nužne, ograničena trajanja i u skladu s europskim i međunarodnim standardima. Trebale bi biti predmet demokratskog nadzora i neovisnog sudskog preispitivanja.

(5) Komisija je 20. ožujka 2020. donijela Komunikaciju o aktivaciji opće klauzule o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu[6]. Ta klauzula olakšava koordinaciju proračunskih politika u vrijeme ozbiljnog gospodarskog pada, kako je utvrđeno u članku 5. stavku 1., članku 6. stavku 3., članku 9. stavku 1. i članku 10. stavku 3. Uredbe (EZ) 1466/97 te članku 3. stavku 5. i članku 5. stavku 2. Uredbe (EZ) 1467/97. Komisija je u Komunikaciji Vijeću iznijela stajalište da trenutačni uvjeti dopuštaju aktivaciju te klauzule zbog očekivanog ozbiljnog gospodarskog pada prouzročenog pandemijom bolesti COVID-19. Ministri financija država članica složili su se 23. ožujka 2020. s Komisijinom procjenom. Aktivacijom opće klauzule o odstupanju dopušta se privremeno odstupanje od kretanja prilagodbe prema srednjoročnom proračunskom cilju, pod uvjetom da se time srednjoročno ne ugrozi fiskalna održivost. Vijeće na preporuku Komisije može za korektivni dio donijeti i odluku o usvajanju revidirane fiskalne putanje. Aktivacijom opće klauzule o odstupanju ne obustavljaju se postupci u okviru Pakta o stabilnosti i rastu, nego se državama članicama omogućuje da odstupe od proračunskih zahtjeva koji bi se obično primjenjivali, a Komisiji i Vijeću da u okviru Pakta poduzmu potrebne mjere za koordinaciju politika.

(6) Nužno je kontinuirano djelovanje radi ograničenja i nadzora širenja pandemije, povećanja otpornosti nacionalnih zdravstvenih sustava, ublažavanja socioekonomskih posljedica mjerama potpore poduzećima i kućanstvima te radi uvođenja adekvatnih zdravstvenih i sigurnosnih uvjeta na radnom mjestu u cilju nastavka gospodarske aktivnosti. Unija bi trebala u cijelosti iskoristiti razne instrumente koji su joj na raspolaganju i tako poduprijeti napore država članica u tim područjima. Istodobno bi države članice i Unija, izvlačeći pouke iz krize, trebale surađivati na pripremi mjera potrebnih za povratak na normalno funkcioniranje naših društava i gospodarstava te na održiv rast, koje bi među ostalim uključivale zelenu tranziciju i digitalnu transformaciju.

(7) Kriza uzrokovana bolešću COVID-19 naglasila je fleksibilnost koju jedinstveno tržište nudi radi prilagodbe u izvanrednim situacijama. Međutim, da bi se osigurao brz i neometan prelazak na fazu oporavka i slobodnog kretanja robe, usluga i radnika, izvanredne mjere koje sprječavaju normalno funkcioniranje jedinstvenog tržišta

[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

moraju se ukinuti čim prestanu biti neophodne. Aktualna je kriza pokazala da su u zdravstvu potrebni planovi pripravnosti za krizne situacije, uz poboljšane strategije nabave, diversificirane lance opskrbe i strateške rezerve osnovne medicinske opreme. Ključni su to elementi za izradu širih planova pripravnosti za krizne situacije.

(8) Zakonodavac Unije već je izmijenio relevantne zakonodavne okvire[7] kako bi se državama članicama omogućilo da sva neiskorištena sredstva iz europskih strukturnih i investicijskih fondova mobiliziraju za ublažavanje izvanrednih posljedica pandemije bolesti COVID-19. Te će izmjene osigurati dodatnu fleksibilnost, ali i znatno jednostavnije i povezanije procedure. Kako bi ublažile pritisak na novčane tokove, države članice u obračunskoj godini 2020.–2021. mogu iskoristiti i stopu sufinanciranja sredstvima iz proračuna Unije od 100 %. Irska se potiče da u cijelosti iskoristi te mogućnosti i tako pomogne najugroženijim građanima i sektorima.

(9) Socioekonomske posljedice pandemije vjerojatno će se nejednako osjetiti u regijama zbog različitih obrazaca specijalizacije. To uključuje znatan rizik od povećanja regionalnih nejednakosti unutar Irske. U kombinaciji s rizikom od privremenog prekida procesa konvergencije među državama članicama, trenutačna situacija zahtijeva ciljane odgovore politika.

(10) Irska je 21. travnja 2020. dostavila Nacionalni program reformi za 2020., a 30. travnja 2020. i Program stabilnosti za 2020. Kako bi se uzela u obzir njihova povezanost, programi su ocijenjeni istodobno.

(11) Na Irsku se trenutačno primjenjuje preventivni dio Pakta o stabilnosti i rastu te pravilo o dugu.

(12) Vlada u svojem Programu stabilnosti za 2020. planira da će se ukupni saldo od suficita od 0,4 % BDP-a u 2019. pogoršati na deficit od 7,4 % BDP-a u 2020. Predviđa se da će se deficit u 2021. smanjiti na 4,1 % BDP-a. Nakon smanjenja na 58,8 % BDP-a u 2019., prema Programu stabilnosti za 2020. očekuje se da će u 2020. udio duga opće države u BDP-u porasti na 69,1 %. Na makroekonomske i fiskalne izglede utječe vrlo izražena nesigurnost izazvana pandemijom bolesti COVID-19.

(13) Irska je u okviru koordiniranog Unijina pristupa na pandemiju bolesti COVID-19 odgovorila donošenjem proračunskih mjera za povećanje kapaciteta svojeg zdravstvenog sustava, ograničenje pandemije i pomoć osobito ugroženim građanima i sektorima. Prema Programu stabilnosti za 2020., vrijednost tih proračunskih mjera iznosi 2,0 % BDP-a. Mjere uključuju potporu zapošljavanju i nezaposlenosti u razdoblju od dvanaest tjedana (oko 1,4 % BDP-a) te dodatne rashode za povećanje kapaciteta i dostupnosti zdravstvenog sustava (oko 0,6 % BDP-a). Osim toga, Irska je najavila mjere koje će pridonijeti potpori likvidnosti poduzeća bez neposrednog učinka na proračun, koje se u Programu stabilnosti za 2020. procjenjuju na 0,3 % BDP-a. Te mjere uključuju kreditna jamstva i različite kreditne programe, obustavu plaćanja kamata i kazni za određene zakašnjela plaćanja poslodavaca, obustavu aktivnosti naplate duga i prekide plaćanja poslovnih kredita u trajanju do tri mjeseca. Vlada je

[7] Uredba (EU) br. 2020/460 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. ožujka 2020. o izmjeni uredaba (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013 i (EU) br. 508/2014 s obzirom na posebne mjere za mobilizaciju ulaganja u zdravstvene sustave država članica i u druge sektore njihovih gospodarstava u odgovoru na izbijanje bolesti COVID-19 (Investicijska inicijativa kao odgovor na koronavirus) (SL L 99, 31.3.2020., str. 5.) i Uredba (EU) 2020/558 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2020. o izmjeni uredbi (EU) br. 1301/2013 i (EU) br. 1303/2013 u pogledu posebnih mjera radi pružanja iznimne fleksibilnosti za korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova u odgovoru na izbijanje bolesti COVID-19 (SL L 130, 24.4.2020., str. 1.).

2. svibnja 2020. najavila novi paket mjera potpore poduzećima u obliku kredita ili u obliku vlasničkog kapitala u iznosu od oko 2 % BDP-a, koje nisu uključene u Program stabilnosti za 2020. ni u Komisijinu prognozu. Mjere koje je Irska poduzela općenito su u skladu sa smjernicama iz Komunikacije Komisije o koordiniranom gospodarskom odgovoru na pandemiju bolesti COVID-19. Puna provedba tih mjera uz preusmjeravanje fiskalnih politika prema ostvarenju razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija kada to gospodarski uvjeti dopuste, pridonijet će očuvanju fiskalne održivosti u srednjem roku.

(14) Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2020. predviđa se da će ne bude li promjene politika u Irskoj ukupni saldo opće države iznositi -5,6 % BDP-a u 2020. te -2,9 % u 2021. Predviđa se da će udio duga opće države u BDP-u dosegnuti 66,4 % u 2020. i 66,7 % u 2021.

(15) Komisija je 20. svibnja 2020. objavila izvješće pripremljeno u skladu s člankom 126. stavkom 3. Ugovora jer je Irska u 2020. planirala premašiti referentnu vrijednost deficita od 3 % BDP-a. Analiza općenito upućuje na zaključak da kriterij deficita kako je definiran u Ugovoru i Uredbi (EZ) br. 1467/1997 nije ispunjen.

(16) Pandemija bolesti COVID-19 snažno je pogodila Irsku u prvoj polovici 2020. i njezin zdravstveni sustav izložila iznimnom pritisku. Irska je radi suzbijanja pandemije uvela hitne mjere za jačanje zdravstvenog sustava, kao i mjere za suzbijanje širenja zaraze, što je ozbiljno ograničilo gospodarsku aktivnost u određenim sektorima. Osim toga, Vlada je uvela širok raspon gospodarskih mjera kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri ublažile posljedice krize uzrokovane bolešću COVID-19. Među ostalim, riječ je o programima subvencija za plaće radi zaštite radnih mjesta, socijalnim plaćanjima, privremenim zabranama povećanja najamnine i deložacije te mjerama likvidnosti i kreditne potpore poduzećima. Iako je cilj tih mjera ublažiti gospodarski udar pandemije, rizici od znatnog gubitka outputa, stečaja i nesolventnosti te povećanja nezaposlenosti i broja osoba kojima prijeti siromaštvo i dalje su visoki.

(17) Prije pandemije bolesti COVID-19 bolnice su već radile s gotovo punim kapacitetom, pri čemu je stopa popunjenosti kreveta za akutnu skrb među najvišima u zemljama OECD-a. To je uglavnom posljedica nepostojanja univerzalnog pristupa primarnoj zdravstvenoj zaštiti i znatnog oslanjanja na bolničku skrb. Izazovi u pogledu zapošljavanja i zadržavanja zaposlenika u određenim su regijama i bolnicama doveli do nedostatka medicinskih sestara i tehničara. Dugotrajna kućna njega nije pružana u dovoljnoj mjeri i nije bila uređena kao zakonsko pravo, a politikama se poticalo korištenje institucijske skrbi. Pandemija bolesti COVID-19 stvorila je dosad nezabilježen pritisak na sustav zdravstvene skrbi. Pravodobno su uvedene hitne mjere za povećanje kapaciteta bolnica i pružanje privremene univerzalne zdravstvene skrbi. Međutim, Irskoj u srednjoročnom razdoblju i dalje predstoji rješavanje strukturno ograničene učinkovitosti, fleksibilnost, otpornosti i dostupnosti zdravstvenog sustava. Cilj je ambiciozne reforme pod nazivom *Sláintecare* uspostaviti univerzalno dostupan i održiv zdravstveni sustav. Međutim, planovi za njezinu provedbu i dalje su nejasni. Utvrđivanje jasnih ključnih točaka i rokova te čvrst okvir za praćenje mogu doprinijeti pravodobnoj uspostavi univerzalnog zdravstvenog osiguranja. Za provedbu reformi dugotrajne skrbi, uključujući nove načine rada u zajednici potporom za kućnu njegu i reorganizacijom resursa za zdravstvenu njegu, možda će biti potrebno utvrditi stanje postojećih objekata, izraditi projekcije budućeg rasta potražnje i odgovarajuću analizu nedostataka, a zatim plan provedbe.

(18) Prema najnovijoj prognozi Komisije očekuje se porast nezaposlenosti na 7,4 % u 2020. i blago smanjenje na 7 % u 2021. Vlada je u znatnoj mjeri iskoristila politiku potpore dohotku i zapošljavanju kako bi odgovorila na pandemiju, osobito programe skraćenog radnog vremena, koju bi trebalo i dalje brzo provoditi i poboljšavati. Zbog relativno velikog broja osoba koje žive u kućanstvima s niskim intenzitetom rada potrebni su dodatni napori za poticanje individualiziranih strategija aktivacije. Irska se i dalje suočava s izazovima povezanima sa siromaštvom i kvalitetom radnih mjesta te potpore, među ostalim za osobe s invaliditetom, a pandemija će ih vjerojatno pogoršati. U suradnji sa socijalnim partnerima trenutačna situacija upućuje na nastavak napora za usavršavanje i prekvalifikaciju kako bi se zadovoljile promjenjive potrebe tržišta rada i radna snaga pripremila za tranziciju u području klime, energetike i kružnog gospodarstva. Utvrđen je nedostatak vještina u stambenom sektoru, ali se očekuje da će se tijekom tranzicije pojaviti i drugi nedostaci. U kontekstu pandemije bolesti COVID-19 ključno je osigurati da se digitalizacijom obrazovanja i rada ne povećaju obrazovne i socijalne nejednakosti.

(19) Vlada je provela razne mjere za potporu stambenoj ponudi, koje su pridonijele tome da se broj dovršenih stambenih nekretnina godišnje povećao za gotovo 40 % u dvogodišnjem razdoblju do rujna 2019. Čini se da su te mjere, u kombinaciji s djelotvornim makrobonitetnim alatima, pridonijele obuzdavanju rasta cijena stambenih nekretnina. Međutim, broj novoizgrađenih stambenih nekretnina još uvijek ne zadovoljava potražnju. Cjenovna pristupačnost stambenih nekretnina problem je mnogim kućanstvima, uz stalni rast najma stambenih nekretnina. Poboljšanje infrastrukture, u kombinaciji s prostornim planiranjem, moglo bi biti ključan čimbenik za poboljšanje stambene ponude. Osim toga, rješavanjem administrativnih nedostataka u vezi s nametom na neiskorištene građevinske površine moglo bi se u srednjoročnom razdoblju pridonijeti poboljšanju cjenovne pristupačnosti stambenih nekretnina. Nedostaci povezani s ponudom socijalnih stambenih nekretnina i dalje su znatan izazov za olakšavanje uključenosti, među ostalim i najranjivijih skupina. Nedavne mjere politike ubrzale su isporuku socijalnih stambenih nekretnina, iako je u prosincu 2019. na listama čekanja za socijalno stanovanje u Irskoj još uvijek bilo oko 68 700 kućanstava. Potrebni su dodatni napori kako bi se zadovoljile potrebe preostalih kućanstava na sadašnjoj listi čekanja i potencijalnih novih podnositelja zahtjeva. Od oko 10 000 registriranih beskućnika u Irskoj 3 500 su djeca. To izaziva zabrinutost u pogledu mogućih rizika od produbljenja nejednakosti, ukorijenjenog siromaštva i socijalne isključenosti. Samohrani roditelji s djecom jedna su od skupina koja je najviše pogođena beskućništvom. I dalje postoje znatne razlike među regijama i gradovima, pri čemu je 69 % odraslih osoba koje su beskućnici koncentrirano u širem dublinskom području.

(20) Domaći bankarski sustav važan je izvor likvidnosti za irska poduzeća. Pravodoban pristup zajmovima može uzrokovati teškoće malim i srednjim poduzećima te poduzećima bez kolaterala ili onima koja nisu ranije poslovala sa zajmodavcem. Osim toga, pristup MSP-ova bankovnom kreditiranju donedavno je bio otežan zbog visokih kamatnih stopa. Irske vlasti i banke uvele su niz mjera za ublažavanje financijskih poteškoća s kojima se suočavaju poduzeća i kućanstva. Važno je tim mjerama osigurati potrebnu likvidnost i potaknuti održiva rješenja za restrukturiranje zajmoprimcima čije su financijske poteškoće usko povezane s pandemijom bolesti COVID-19 i za koje se stoga očekuje da će nakon prijelaznog razdoblja ponovno uspostaviti održivost. Samo takav uravnotežen pristup može pomoći poduzećima i kućanstvima da prevladaju privremene izazove i da se pritom ne ugrozi profitabilnost (koja je već niska) i tek započeti napredak koji je Irska ostvarila posljednjih godina u

vezi s poboljšanjem financijske stabilnosti svojeg bankarskog sektora. U procesu izrade i provedbe tih mjera treba voditi računa o otpornosti bankarskog sektora.

(21) Kako bi se potaknuo gospodarski oporavak, bit će važno dati prednost provedbi i financiranju već razrađenih projekata javnih ulaganja i promicati privatna ulaganja, među ostalim na temelju relevantnih reformi. Preduvjet za ponovno pokretanje gospodarstva Irske jest nastavak ambicioznih ulaganja u okoliš, klimu, energiju i infrastrukturu. Irska zasad zaostaje u području dekarbonizacije. Emisije stakleničkih plinova u prometu i zgradama visoke su i dalje su u porastu. Irska neće ostvariti ciljeve energetske učinkovitosti i energije iz obnovljivih izvora za 2020. Ovisna je o uvozu energije i među državama članicama s najvišim cijenama električne energije, što bi moglo negativno utjecati na okoliš i poslovnu konkurentnost. Njezin prelazak na klimatski neutralno gospodarstvo zahtijevat će tijekom duljeg razdoblja znatna privatna i javna ulaganja u područjima kao što su obnovljivi izvori energije, infrastruktura za električnu energiju, energetska učinkovitost i održivi promet. Akcijski plan za klimu vjerodostojna je inicijativa za promjenu trenda emisija. Bit će potrebna učinkovita i održiva provedba politika i mjera u okviru tog plana kako bi ambicije dale konkretne rezultate. Irska bi izradom programa za korištenje sredstava iz Fonda za pravednu tranziciju u razdoblju 2021.–2027. mogla lakše odgovoriti na neke izazove prelaska na klimatski neutralno gospodarstvo, osobito u područjima iz Priloga D Izvješću za Irsku. To bi Irskoj omogućilo da na najbolji način iskoristi sredstva iz tog fonda.

(22) Napori Irske da smanji jaz produktivnosti između inozemnog i domaćeg sektora i dalje nisu dovoljni. Treba pozdraviti izravnu potporu suradnji između poduzeća i javnih istraživačkih centara s pomoću Fonda za inovacije u području disruptivnih tehnologija, primjerice suradničkim projektima između industrije, uključujući i MSP-ove, i istraživačkih organizacija. Iako je iznos javne potpore poduzećima u Irskoj relativno visok, ta se potpora provodi s pomoću programa poreznih olakšica za istraživanje i razvoj, koji pogoduje većim poduzećima u stranom vlasništvu i ima ograničen učinak na poboljšanje produktivnosti lokalnih irskih poduzeća. U okviru programa „Future Jobs Ireland” utvrđene su ključne mjere koje bi mogle pridonijeti rješavanju slabosti domaćeg gospodarstva, posebno inicijative za jačanje produktivnosti domaćih poduzeća, a prije svega MSP-ova. Važno je da se te mjere učinkovito provedu. Kriza je također istaknula potrebu za digitalizacijom u malim i srednjim poduzećima, posebno u pogledu rješenja za rad na daljinu, osposobljavanja radnika i kibersigurnosti. Digitalna infrastruktura ključan je preduvjet za poticanje produktivnosti MSP-ova i promicanje poduzetništva. Ultrabrzi širokopojasni pristup dostupan je samo u 5 % ruralnih područja, što je znatno ispod prosjeka EU-a od 29 %, a Irska je i jedna od najskupljih zemalja EU-a kad je riječ o fiksnom širokopojasnom pristupu. S obzirom na to da je potpisan ugovor o velikim javnim ulaganjima u okviru Nacionalnog plana za širokopojasni pristup kako bi se riješili infrastrukturni nedostaci, važno je pomno pratiti i osigurati pravodobnu provedbu uvođenja javno podržane ultrabrze širokopojasne mreže, posebno u ruralnim područjima.

(23) Rješavanje problema agresivnog poreznog planiranja ključan je preduvjet za poboljšanje učinkovitosti i pravednosti poreznih sustava, kako je navedeno u Preporuci za europodručje za 2020. Zbog učinaka prelijevanja među državama članicama koji proizlaze iz strategija agresivnog poreznog planiranja poreznih obveznika, zakonodavstvo Unije potrebno je dopuniti koordiniranim djelovanjem na razini nacionalnih politika. Irska je poduzela korake za rješavanje pitanja povezanih s agresivnim poreznim planiranjem provedbom dogovorenih međunarodnih i europskih

inicijativa te dodatnim mjerama na nacionalnoj razini. Međutim, visoka razina isplata naknada za licencije i dividendi kao postotak BDP-a upućuje na to da se poduzeća koriste poreznim propisima Irske kako bi provodila agresivno porezno planiranje, stoga će biti potrebno ocijeniti učinkovitost nacionalnih mjera. Proširenjem porezne osnovice prihodi bi postali otporniji na gospodarske fluktuacije i neočekivane šokove te bi se ojačalo funkcioniranje automatskih stabilizatora. Visoka koncentracija poreza na dobit, pri čemu udio deset najvećih poduzeća u porezu na dobit iznosi 45 %, njegova volatilnost i potencijalna nesigurnost, kao i njihov rastući udio u ukupnim poreznim prihodima (rekordnih 18,7 % u 2018.) upućuju na rizik od pretjeranog oslanjanja na te primitke za financiranje trajnih tekućih rashoda.

(24) Unatoč naporima da ojača svoj okvir za sprječavanje pranja novca, Irska se i dalje suočava s rizicima zbog svojeg međunarodno orijentiranog gospodarstva, što uključuje znatan priljev izravnih stranih ulaganja i postojanje složenih pravnih struktura sa stranim sponzorima. Preispituje se nacionalna procjena rizika kako bi se bolje odrazila stvarna izloženost riziku stručnih osoba koje su uključene u pružanje usluga poduzećima i trustovima. Ako te stručne osobe nedovoljno razumiju izloženost riziku, to dovodi do niske stope prijavljivanja sumnjivih transakcija. Intenzitet nadzora nije dovoljan za otklanjanje tih problema i ne primjenjuje se pristup koji se temelji na procjeni rizika, što otežava učinkovitost okvira za sprječavanje pranja novca. Uspostavljen je nacionalni registar stvarnih vlasnika poduzeća kako bi se ograničila tajnost i identificirali stvarni vlasnici. Kvaliteta dostavljenih informacija i djelotvornost registra trebaju se pratiti tijekom vremena.

(25) Iako se ove preporuke prije svega odnose na ublažavanje socioekonomskih posljedica pandemije i olakšavanje gospodarskog oporavka, preporuke za Irsku iz 2019. koje je Vijeće usvojilo 9. srpnja 2019. odnosile su se i na reforme koje su iznimno važne za uklanjanje srednjoročnih i dugoročnih strukturnih nedostataka. Te su preporuke i dalje relevantne i kontinuirano će se pratiti tijekom godišnjeg ciklusa europskog semestra sljedeće godine. Isto vrijedi i za preporuke koje se odnose na investicijske politike. O tim potonjim preporukama trebalo bi voditi računa pri izradi strateških programa financiranja kohezijske politike nakon 2020., među ostalim i pri izradi mjera ublažavanja i strategija izlaska iz aktualne krize.

(26) Europski semestar pruža okvir za kontinuiranu koordinaciju gospodarskih politika i politika zapošljavanja u Uniji, što može pridonijeti održivom gospodarstvu. Države članice u svojim su nacionalnim programima reformi za 2020. razmotrile postignuti napredak u ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja. Osigura li punu provedbu preporuka navedenih u nastavku, Irska će pridonijeti napretku u ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja i zajedničkim nastojanjima da se u Uniji zajamči konkurentna održivost.

(27) Bliska koordinacija među gospodarstvima u ekonomskoj i monetarnoj uniji ključna je za brz oporavak od negativnog gospodarskog učinka bolesti COVID-19. Irska bi, kao država članica čija je valuta euro i uzimajući u obzir političke smjernice Euroskupine, trebala osigurati usklađenost svojih politika s preporukama za europodručje i s politikama drugih država članica europodručja.

(28) Komisija je u okviru Europskog semestra 2020. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Irske i objavila je u Izvješću za Irsku za 2020. Ocijenila je i Program stabilnosti za 2020. i Nacionalni program reformi za 2020. te mjere poduzete nakon preporuka upućenih Irskoj prethodnih godina. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socioekonomsku politiku u Irskoj nego i

njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama EU-a jer je potrebno unaprijediti opće gospodarsko upravljanje u Uniji na način da se s razine Unije pridonosi budućim nacionalnim odlukama.

(29) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ocijenilo Program stabilnosti za 2020. i njegovo je mišljenje[8] posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku.

(30) Uzimajući u obzir detaljno ispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ocijenilo Nacionalni program reformi za 2020. i Program stabilnosti za 2020. U ovim se preporukama vodilo računa o tome da je potrebna pomoć u borbi protiv pandemije i olakšanju gospodarskog oporavka prvi korak u pravcu korekcije neravnoteža. Preporuke koje se izravno odnose na makroekonomske neravnoteže koje je Komisija utvrdila u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama 1., 2. i 4.

PREPORUČUJE da Irska u 2020. i 2021. poduzme djelovanje kojemu je cilj:

1. U skladu s općom klauzulom o odstupanju, poduzeti sve potrebne mjere i učinkovito odgovoriti na pandemiju, održati gospodarstvo i pružiti potporu oporavku koji će uslijediti. Kada to gospodarski uvjeti dopuste, provoditi fiskalne politike s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija i osiguravanja održivosti duga, uz istodobno poticanje ulaganja. Poboljšati dostupnost zdravstvenog sustava i ojačati njegovu otpornost, među ostalim odgovaranjem na potrebe zdravstvenih djelatnika i osiguravanjem univerzalnog pristupa primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

2. Pružiti potporu zapošljavanju razvijanjem vještina. Ukloniti rizik od digitalnog jaza, među ostalim u obrazovnom sektoru. Povećati ponudu socijalnog i cjenovno pristupačnog stanovanja.

3. Nastaviti podupirati poduzeća, osobito mala i srednja poduzeća, prije svega mjerama kojima im se osigurava likvidnost. Dati prednost provedbi i financiranju već razrađenih projekata javnih ulaganja i promicati privatna ulaganja za potporu oporavku gospodarstva. Usmjeriti ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju, posebno na čistu i učinkovitu proizvodnju i korištenje energije, održivi javni prijevoz, opskrbu vodom i njezino pročišćavanje, istraživanje i inovacije te digitalnu infrastrukturu.

4. Proširiti poreznu osnovicu. Pojačati mjere za uklanjanje značajki poreznog sustava kojima se olakšava agresivno porezno planiranje, uključujući i izlazna plaćanja. Osigurati učinkovit nadzor i provedbu okvira za sprječavanje pranja novca u odnosu na stručne osobe koje pružaju usluge trustovima i poduzećima.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik

[8] U skladu s člankom 5. stavkom 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97.